

Záchrana netopierov pri zatepľovaní bytoviek či konopný betón – sú známi víťazi enviroceny Atlas

Bratislava, 22. apríla 2022 – Slovensko na Deň Zeme spoznalo najprínosnejšie zelené projekty roka 2021. Spolu osem iniciatív získalo enviro ocenenie Atlas od Nadácie VÚB. Po vlnajšej premiére sa tak stalo po druhýkrát, pričom tento rok má cena viac víťazov a pod jej prínos sa podpísali Ministerstvo životného prostredia SR, organizácia ZMOS a tiež známy britský tvorca prírodopisných filmov a ochranár Nigel Marven. Ocenenie bolo zverejnené ako špeciálny dokument, ktorý je poctou lídrom a líderkám za zásluhy v ochrane prírody a upozorňuje na problémy a nevyhnutné riešenia, týkajúce sa budúcnosti všetkých.

O laureátoch ceny Atlas rozhodla porota, zostavená z uznávaných odborníkov domácej enviro scény. Víťazi najväčšej domácej iniciatívy, zameranej na oceňovanie činov ochrany životného prostredia vzišli spomedzi 21 finalistov. Tých vybrala porota na základe verejných nominácií, zaslaných v prvom kole. Spolu osem udelených cien vychádza z tento rok rozšírených kategórií. Tie boli určené pre neziskové organizácie, osvetové iniciatívy, eko-startupy, firmy založené na princípoch zelenej ekonomiky, obce a tiež dlhoročne aktívne osobnosti. Súčasťou ceny v štyroch oblastiach sú aj granty od Nadácie VÚB pre ďalší rozvoj organizácií v celkovej výške 40-tisíc eur.

Ľudia, ktorí si zaslúžili ceny Atlas 2022

V kategórii *Biodiverzita* si cenu odnáša tím **Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny, pôsobiaci v Slovenskom raji**, za projekt ochrany netopierov a vtákov pri zatepľovaní bytoviek na Spiši. Jeho autorom sa podarilo vybojovať systémové zmeny, aby sa opatrenia na ochranu živočíchov stali záväznými pri vydávaní stavebného povolenia a realizácii zateplenia. „*Oceňujeme obrovský prínos tohto dlhodobého projektu k ochrane biodiverzity Slovenska, a to nielen skutočnosť, že sa podarilo zachrániť tisíce vtákov a netopierov, ale aj novátorský prístup k energetickej efektívnosti budov,*“ hovorí v mene poroty Miroslava Plassmann, riaditeľka WWF Slovensko, pobočky jednej z najväčších celosvetových organizácií ochrany prírody.

Spomedzi nominovaných projektov v kategórii *Životné prostredie* putuje cena Atlas do **Dobrovoľníckeho centra Košického kraja**, ktoré realizuje v Košiciach projekt využívania dažďovej vody ako prirodzenej závlahy zeme tam, kde padne. Jeho cieľom je budovať vodozadržné jazierka a záhrady a skončiť s jej vypúšťaním do kanalizácie. Združeniu sa za ostatné 3 roky podarilo takto zadržať v prepočte už 9 miliónov litrov vody, ktorá ostáva v krajine a zlepšuje mikroklimu v meste. „*Je treba verejne vyzdvihnúť túto iniciatívu, zameranú na ochranu klímy s pridanou hodnotou dobrovoľníctva. Jej výsledky reálne prispievajú ku skvalitneniu životného prostredia obyvateľov v Košickom kraji,*“ uvádza Juraj Smatana, štátny tajomník Ministerstva životného prostredia SR, ktoré prevzalo nad ocenením Atlas záštitu.

Laureátom ocenenia v kategórii *Osveta* sa stala **Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU v Nitre**. Táto inštitúcia sa dlhodobo venuje enviro výchove o závažných dôsledkoch zmeny klímy, ktoré vysvetľuje rôznymi praktickými formami, a to nielen študentom, ale aj obyvateľom mesta a odborníkom. Túto osvetu hodnotí porotkyňa Zita Izakovičová, riaditeľka Ústavu krajinnéj ekológie SAV: „*Ide o prepracovaný/3*

spôsob pôsobenia na environmentálne vedomie Slovákov. Projekt je špecifický svojou komplexnosťou a výberom metód, ktoré autori efektívne zameriavajú na jednotlivé cieľové skupiny, aby hovorili jasne a otvorene o dopadoch klimatickej zmeny na krajinu a spoločnosť.“

Ocenenie Nadácie VÚB zahŕňa aj kategóriu *Eko-startupy*, ktorej víťazom sa stal spomedzi nominovaných projektov startup **EURO-ROYAL GREMI s.r.o.** z Novej Bane. Ten sa venuje ekologickému podnikaniu s výrobou tzv. konopného betónu – stavebného materiálu z konopnej pazdérie a vápna so zápornou uhlíkovou stopou a pozitívnym vplyvom na zdravie. To ide „ruka v ruke“ s budovaním komunity, zameranej na vzdelávanie o zdravých prírodných stavbách a rozvoji permakultúry. *„Ide o nápad, ktorý prepája environmentálne aspekty so sociálnymi. Výnimočný je svojím prístupom k zdrojom a komunitám. Držíme mu palce, aby v dobe, ktorá volá po využívaní obnoviteľných zdrojov a znižovaní uhlíkovej stopy, na trhu uspel,“* hodnotí porotkyňa Petra Csefalvayová, expertka na koncepty a projekty cirkulárnej ekonomiky z Inštitútu cirkulárnej ekonomiky.

Veľkým firmám a ich riešeniam patrí kategória *Zelená ekonomika*. Cenu Atlas v nej získala spoločnosť **e-Dome a. s.** za vytvorenie systému energetických úspor so zárukou pre Fakultnú nemocnicu s poliklinikou Nové Zámky, ktorý jej umožní znížiť emisie CO₂ o 2000 ton ročne. *„Je to mimoriadne dôležitý projekt, pretože ukazuje, ako je možné zásadne znížiť energetickú náročnosť budov a zvlášť tých verejných – akými sú školy, nemocnice či verejné úrady. Ide o jeden z najväčších nástrojov, ako znížiť emisie skleníkových plynov a bojovať proti klimatickým zmenám,“* uvádza za porotcov Jakub Filo, novinár a autor kníh o klimatickej zmene.

Najlepší projekt miestnej samosprávy predložila **obec Lenartov** v okrese Bardejov. V nej sa podujali na spoluprácu s komunitami, aby predchádzali vzniku čiernych skládok a zlepšili miestne odpadové hospodárstvo. Za dva roky sa tak v obci podarilo zvýšiť mieru triedenia odpadu z 13 na 31%. *„Vyzdvihnúť by sme chceli najmä skutočnosť, že sa do iniciatívy s veľkým nadšením a entuziazmom zapojila celá rómska komunita. Obec Lenartov môže byť príkladom pre ostatné samosprávy, že správnou motiváciou sa dá dosiahnuť vytýčený cieľ,“* vyjadruje sa Slávka Lenčేశová, zástupkyňa Združenia miesta a obcí Slovenska, ktoré sa pripája k myšlienke ocenenia Atlas.

Posledná z kategórií – *Hrdinovia* – je tohtoročnou novinkou ocenenia s cieľom vyzdvihnúť životný príbeh a odvalu konkrétnej osobnosti a oceniť jej vytrvalý, dlhoročný prínos. Laureátom sa stal **Rudolf Pado, predseda OZ Tatry**. *„Rudolf Pado je dlhodobo verný svojej téme, rieši ju a podniká reálne kroky s konkrétnymi výsledkami. Ochrane životného prostredia venuje celé srdce a je to ľudsky aj odborne ozajstný hrdina,“* uvádza Peter Medveď, environmentalista, projektový manažér a riaditeľ Nadácie Ekopolis.

Zoznam odovzdaných cien Atlas uzatvára *špeciálne uznanie poroty*, ktoré sa odborníci rozhodli udeliť naprieč všetkými kategóriami. Získava ho **Divadlo Andreja Bagara v Nitre** za nominovaný projekt divadelnej hry pre deti a mládež *Kým nastane ticho*, ktorá edukuje o naliehavej téme nielen cez fakty ale aj zážitok a emócie. *„Umenie vie byť dôležitým nástrojom a hlasom zmeny a je skvelé, keď sa dokáže nájsť spôsob, ako ho využiť v prospech ochrany životného prostredia. Projekt nitrianskeho divadla to jasne ukazuje, a preto si zaslúži naše špeciálne uznanie,“* uzatvára v mene poroty expertka Petra Csefalvayová.

2/3

K oceneniu sa pridala aj svetoznáma osobnosť dokumentov o prírode

Udeľovania cien Atlas sa v Bratislave osobne zúčastnil aj jeden z najznámejších britských tvorcov prírodopisných dokumentov, Nigel Marven, ktorý začína na Slovensku produkovať film s cieľom odhaliť krásy našej prírody svetu. Ten sa pripojí k jeho už viac ako 150 natočeným dielam o divokých zvieratách zo všetkých kontinentov.

„Divoká príroda Slovenska je skutočne jedinečná. Vo Veľkej Británii sme od čias priemyselnej revolúcie stratili 46 % biodiverzity, vo vašej krajine ostáva zachovaných približne 80 %. Ešte stále je čas toto bohatstvo ochrániť. A iniciatívy ako Atlas pomáhajú túto myšlienku posúvať ďalej. Význam tohto ocenenia by som prirovnal ku kruhom na vodnej hladine. Ľudia v strede venujú veľa úsilia svojim lokálnym projektom a vďaka tomu, že ich odborníci ohodnotia, sa o ich činoch dozvedia aj tí naokolo. Priznávam, že som kvôli mojej celoživotnej práci tak trochu zaujatý, ale myslím si, že všetci ľudia, ktorí sa zaujímajú a starajú o prírodu, majú dobré srdce. Je úžasné týmto spôsobom osláviť to, čo robia,“ hodnotí význam ocenenia prírodopisec, TV moderátor a ochranca prírody Nigel Marven.

„Je pre nás čťou predstaviť Slovensku ocenených ľudí, ktorí idú v ochrane prírody žiarivým príkladom. Uznanie a pozornosť si však zaslúžia aj všetci ostatní finalisti a nominovaní, pretože planéta potrebuje každú lokálnu aktivitu, ktorá prispieva k udržateľnosti. A to je hlavný odkaz iniciatívy Atlas. Budúcnosť života na Zemi spočíva na každodenných rozhodnutiach všetkých nás – ako jednotlivcov, rodín, komunit či firiem. Všetci sme súčasťou spoločného ekosystému,“ hovorí Alexander Resch, predseda správnej rady Nadácie VÚB a generálny riaditeľ VÚB banky a dodáva, že táto myšlienka sa skrýva aj v samotnom názve ceny, vychádzajúcom z mytologickej postavy, ktorá niesla na svojich pleciach osud sveta. Týmto motívom sa inšpiroval aj výtvarník Martin Piaček. Cena Atlas, vyhotovená v podobe fragmentu dreveného kruhu, predstavuje pri zdvihnutí nad hlavu spodnú časť Zeme, pričom laureáta či laureátku symbolicky povyšuje do pozície mýtického obra.

Súčasťou príprav ocenenia Atlas bola aj tvorba video dokumentu, ktorý približuje príbehy všetkých finalistov a zachytáva moment odovzdania cien víťazom, ktorý prebehol v bratislavskej Prüger-Wallnerovej záhrade. Dokument a viac informácií o iniciatíve Atlas je na stránke www.nadaciavub.sk/atlas/.

Informácie pre médiá:

Dominik Miša, PR manažér VÚB
Tel.: +421-2-5055 2205, 0904 754 020
Email: dmisa@vub.sk; press@vub.sk

Katarína Kohútiková, PR manažér VÚB
Tel.: +421-2-5055 2130, 0911 417 199
Email: kkohutikova@vub.sk; press@vub.sk